

„Извршена је анализа рукописа превода уџбеника *Биологија, уџбеник за други разред гимназије*, аутори Љубица Лалић, Милица Кокотовић, Горан Милићев, Клет, Београд на словачки језик и писмо.

Констатује се да је горе наведени уџбеник *Биологија, уџбеник за други разред гимназије* превод Уџбеника истих аутора издатог на српском језику и ћириличком писму, издавача Клет, Београд који је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-60/2020-03 од 04.05.2020. године.

Уџбеник је садржински подељен на три дела: *Основи генетике, Увод у еволуциону биологију и Грађа, функција и разноврсност организама*. Сваки део поред наставних јединица садржи *Задатке за проверу*. На почетку уџбеника налазе се *Реч аутора* и *Водич кроз уџбеник* а на крају уџбеника су *Појмовник, Решење тестова* и *Литература*.

Показатељ 1 - Уџбеник поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири).

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке:

• **изостављање превода текста:**

- страна 48 – „Cvičenie“ уместо „Vježbe“;
- страна 61 – „kým je“ уместо „dok je“;
- страна 144 – „rôvodcovia chorôb než vírusy“ уместо „rôvodcovia než vírusy“;
- страна 162 – „ljuštura“;

• **текст није видљив у потпуности:**

- страна 41 – текст испод слике „преносилац“;
- страна 162 – слика и текст „љуштура“, „унутрашња љуштура“;

• **изостављање превода дела текста:**

- страна 8 – „Keď sa raz pomiešajú tie tekutiny čiže dedičné informácie nemožno ich je viac znovu oddeliť.“ уместо „Keď sa raz pomiešajú tie tekutiny čiže dedičné informácie nemožno viac znovu oddeliť.“;
- страна 28 – „získavanie a hromadenie“ уместо „získavanie hromadenie“;
- страна 30 – „dvoch generácií húseníc“ уместо „dvoch generácií“;
- страна 34 – „aspoň dve rozličné alely“ уместо „aspoň dve alely“;
- страна 43 – „Riešenie výpočtových úloh z genetiky“ уместо „Riešenie úloh z genetiky“;

- страна 96 – „ktoré to umožnili sú **meristémové pletivá**“ вместо „ktoré to umožnili **meristémové pletivá**“;
- страна 108 – „**Floémové cievy a sitková platňa**“ вместо „**Floémové cievy sitková platňa**“;
- страна 161 – „Jediná skupina zvierat, ktorá nemá metamérny plán stavby a ktorá sa adaptívnou radiáciou môže vyrovnat' článkonožcom a stavovcom sú – mäkkýše.“ вместо „Jediná skupina, ktorá nemá metamérny plán stavby a ktorá sa adaptívnou radiáciu môže vyrovnat' článkonožcom a stavovcom sú – mäkkýše.“;
- страна 231 – „predmetom vedeckého skúmania“ вместо „predmetom skúmania“;
- страна 264 – „Strana 258.“ вместо „Strana 158.“;

- **непотребан размак између редова:**

- страна 40 – „...ako „prenášateľa“. Prvá takáto vlastnosť...“;
- страна 45 – „Konštrukcia rodokmeňa sa začína...“;
- страна 143 - „Radom mitózy ona dáva...“;
- страна 240 – „V mozgu vtákov...“;

- **неадекватан превод:**

- страна 2 – „Klett s. r. o.“ вместо „Klett s o z“;
- страна 13 – „Gaméty“ вместо „Gamete“;
- страна 22 – „rovná sa *súčinu*“ вместо „je *súčin*“;
- страна 153 – „Spoločné odvodené vlastnosti príznačné pre všetky živočíchy“ вместо „Spoločné odvodené, spoločné vlastnosti všetkých živočíchov“;
- страна 202 – „storočiami sa rozpriadali“ вместо „vekmi sa rozpriadali“;

- **неправилан облик речи:**

- страна 10 – „(tvar struku) hladký zvrásnený“ вместо „(tvar struku) hladká zvrásnená“;
- страна 12 – „recesívna alela malým písmenkom“ вместо „recesívne malým písmenkom“;
- страна 47 – „Avšak, pri jave trizómii“ вместо „Avšak, pri jave trizómia“;
- страна 58 – „**adaptácie**“ вместо „**adaptácií**“;
- страна 69 – „Zhrnieme, **genetický draft**“ вместо „Zhrnutie, **genetický draft**“;
- страна 151 – „a významu v prírode.“ вместо „a význam v prírode.“;
- страна 255 – „v tropických dažďových pralesoch.“ вместо „v tropických dažďových pralesov.“;
- страна 263 – „na dýchanie pevninových článkonožcov“ вместо „na dýchanie pevninových článkonožcoch“;

- **правописна грешка:**

- страна 98 – „Z fylogenetického aspektu“ вместо „S fylogenetického aspektu“;
- страна 153 – „primitivnějších skupín“ вместо „primitývnějších skupín“;
- страна 183 – „s fylogenetickým místom“ вместо „z fylogenetickým místom“;

- **словна грешка/погрешан број:**

- страна 2 – „Vydavatel“ вместо „Vvdavatel“;
- страна 34 – „77 mají hnedé semená“ вместо „27 mají hnedé semená“;
- страна 42 – „štruktúre chromozómov“ вместо „štruktúre chromozónov“;
- страна 51 – „nového génu“ вместо „nového gému“;
- страна 59 – „Lamarckových“ вместо „Lamarckvých“;
- страна 64 – „Hardy-Weinbergových“ вместо „Hardy-Weinnbrgových“;
- страна 102 – „až aj sporofyty“ вместо „až aj sporofytu“;
- страна 133 – „pabylka s lístkami“ вместо „pabylka s lástkami“;
- страна 147 – „že viac ako“ вместо „že vac ako“;
- страна 166 – „výživnú hodnotu“ вместо „výživnú hodnotnu“;
- страна 167 – „rozklad“ вместо „rozkad“;
- страна 172 – „nepotrebných látok“ вместо „nepotrených látok“, „osmoregulácia“ вместо „osmoregulícia“;
- страна 173 – „precieda“ вместо „preciedza“;
- страна 231 – „axolotl“ вместо „axelotl“;
- страна 251 – „OBOJŽIVELNÍKY“ вместо „OBOJŽIVALNÍKY“;

- **спајање речи:**

- страна 70 – „a zelených“ вместо „azelených“;
- страна 86 – „zabezpečiť mnoho“ вместо „zabezpečiťomnoho“;

- **сувишна реч/слово:**

- страна 10 – „Pod vplyvom svojho profesora..“ вместо „A pod vplyvom svojho profesora...“;
- страна 145 – „Najnovšie vedecké výskumy odhalili, že niektoré huby, ktoré sú ináč parazitmi hmyzu, môžu žiť aj ako endofyty!“ вместо „Najnovšie vedecké výskumy odhalili, že sú niektoré huby, ktoré sú ináč parazitmi hmyzu, ktoré môžu žiť aj ako endofyty!“;

- страна 260 – „(manka)“;

• **непостојање размака између знака интерпункције и речи:**

- страна 45 – „medzi príbuznými. Vďaka“ уместо „medzi príbuznými.Vďaka“;

- страна 70 – „nejakého „výberu““ уместо „nejakého„výberu““;

- страна 132 – „druhy (niektoré agávy alebo bambusy“ уместо „druhy(niektoré agávy alebo bambusy)“;

- страна 206 – „vzorca, z každej je“ уместо „vzorca,z každej je“;

- страна 248 – „1. Kosatka“ уместо „1.Kosatka“;

• **непотребан размак између знака интерпункције и речи:**

- страна 36 – „a/alebo“ уместо „a / alebo“;

- страна 40 – „jedincovi, potrebné je“ уместо „jedincovi , potrebné je“;

- страна 74 – „prispôsobenejšími, prečo nikdy“ уместо „prispôsobenejšími , prečo nikdy“;

- страна 192 – „jednoduchú stavbu, podobnú príhľivcom“ уместо „jednoduchú stavbu , podobnú príhľivcom“;

- страна 254 – „na to, aby sa zistil“ уместо „na to , aby sa zistil“;

• **неадекватан знак интерпункције:**

- страна 190 – „vo vode pri plávaní!“ уместо „vo vode pri plávaní.“;

- страна 233 – „Uvedte vlastnosti spoločné pre všetky skupiny stavovcov.“ уместо „Uvedte vlastnosti spoločné pre všetky skupiny stavovcov-“;

• **непотребан знак интерпункције:**

- страна 156 – „úderoch a podobne.“ уместо „úderoch a podobne.“;

- страна 201 – „vôkol hltana.“ уместо „vôkol hltana.“;

• **изостављање знака интерпункције:**

- страна 4 – „(prírodná selekcia)“ уместо „(prírodná selekcia“;

- страна 38 – „Čo sú homologické chromozómy?“ уместо „Čo sú homologické chromozómy“;

- страна 51 – „V ktorých oblastiach ľudskej činnosti táto technika nachádza uplatnenie?“ уместо „V ktorých oblastiach ľudskej činnosti táto technika nachádza uplatnenie“;

- страна 55 – „pre farbu zŕn (A – ŕltá, a zelená), tvar zrna (B – hladké, b – zvrásnené) a výšku stebľa (C – vysoké steblo, c – nízke steblo)“ вместо „pre farbu zŕn (A – ŕltá, a zelená, B – hladké, b – zvrásnené, C – vysoké steblo, c – nízke steblo)“;
- страна 64 – „napríklad)“ вместо „napríklad)“;
- страна 66 – „Evolučné mechanizmy (1)“ вместо „Evolučné mechanizmy 1“, „v ktorom smere. V prírodných populáciách“ вместо „v ktorom smere prírodných populáciách“;
- страна 69 – „(ang. „*bottleneck effect*“).“ вместо „(ang. „*bottleneck effect*“.““;
- страна 72 – „Evolučné mechanizmy (2)“ вместо „Evolučné mechanizmy 2“;
- страна 76 – „(napríklad mnohé vtáky)“ вместо „(napríklad mnohé vtáky)“;
- страна 88 – „holuby, vrabce“ вместо „holuby vrabce“;
- страна 92 – „... selekcie suchozemského prostredia?“ вместо „... selekcie suchozemského prostredia“;
- страна 132 – „viacročných, monokarpných a polykarpných rastlín.“ вместо „viacročných monokarpných a polykarpných rastlín.“;
- страна 163 – „tvary pohybu: pomocou telových končatín (nôh, plutiev, krídel a iné), zmenou tvaru tela, zvlnenými pohybmi“ вместо „tvary pohybu pomocou telových končatín. (nôh, plutiev, krídel a iné). Zmenou tvaru tela, zvlnenými pohybmi“;
- страна 184 – „Aká je úloha gastrovaskulárnej dutiny“ вместо „Aká je úloha gastrovaskulárnej dutiny“;
- страна 8, 17, 24, 32, 38, 44, 50, 56, 60, 66, 72, 78, 84, 92, 97, 105, 110, 115, 121, 128, 142, 152, 158, 164, 172, 178, 184, 193, 205, 217, 223, 233, 244, 253 – „Kľúčové pojmy:“ вместо „Kľúčové pojmy“;
- страна 237 – „1 500 kg!“ вместо „1 500 kg“;

- **непотребно истицање речи тамним словима:**

- страна 12 – „čiže **pravidlo štiepenia** dedičných častíc.“ вместо „čiže **pravidlo štiepenia dedičných častíc.**“;
- страна 22 – „**alebo**“ вместо „alebo“;
- страна 24 – „Pri **úplnom dominantno-recesívnom** vzťahu“ вместо „Pri úplnom dominantno-recesívnom vzťahu“, „Pri **neúplnej dominantnosti**“ вместо „Pri neúplnej dominantnosti“;
- страна 173 – „**lymfatických ciev**“ вместо „lymfatických ciev“;
- страна 180 – „**vaječníky**“ вместо „vaječníky“, „**semenníky**“ вместо „semenníky“;_

- **неистицање речи тамним словима:**

- страна 9 – „**pri oplodnení**“ вместо „pri oplodnení“;
- страна 12 – „v **genotype** (AA, Aa alebo aa).“ вместо „v genotype (AA, Aa alebo aa).“;
- страна 13 – „**F₁**“ вместо „F₁“, „**F₂**“ вместо „F₂“, „sledujeme dedičnosť **jednej** vlastnosti“ вместо „sledujeme dedičnosť jednej vlastnosti“;

- страна 22 – „**nezávislé**“ вместо „nezávislé“, „**aj jedna aj druhá udalosť**“ вместо „aj jedna aj druhá udalosť“;
- страна 26 – „Pojmom **genóm**“ вместо „Pojmom genóm“;
- страна 27 – „**štruktúrnymi génmi**“ вместо „štruktúrnymi génmi“, „**iRNA**“ вместо „iRNA“, „**RNA**“ вместо „RNA“;
- страна 34 – „**polygénne vlastnosti**“ вместо „polygénne vlastnosti“;
- страна 40 – „**X** chromozóme“ вместо „X chromozóme“;
- страна 50 – „Pod pojmom **klonovanie**“ вместо „Pod pojmom klonovanie“;
- страна 74 – „**disruptívnu a stabilizačnú**“ вместо „disruptívnu a stabilizačnú“;
- страна 167 – „**prechodný typ trávenia**“ вместо „prechodný typ trávenia“;

• **НЕИСТИЦАЊЕ СЛОВА/РЕЧИ КОСИМ СЛОВИМА:**

- страна 18 – „*fenotyp*“ вместо „fenotyp“, „*genotyp*“ вместо „genotyp“, „*R*“ вместо „R“, „*r*“ вместо „r“, „*Y*“ вместо „Y“, „*y*“ вместо „y“;
- страна 40 – „(*pravidlo násobenia!*)“ вместо „(pravidlo násobenia!)“;
- страна 74 – „(x - os)“ вместо „(x - os)“, „(y - os)“ вместо „(y - os)“;
- страна 81 – „*Rhagoletis*“ вместо „Rhagoletis“;
- страна 111 – „*palisádovú a špongióvú*“ вместо „palisádovú a špongióvú“;
- страна 133 – „(*Marchantiophyta*)“ вместо „(Marchantiophyta)“, „(*Anthocerotophyta*)“ вместо „(Anthocerotophyta)“, „(*Bryophyta*)“ вместо „(Bryophyta)“;
- страна 134 – „(*Ginkgo biloba*)“ вместо „(Ginkgo biloba)“;
- страна 184 – „(*ostie*)“ вместо „(ostie)“, „*lat. osculum*“ вместо „lat. osculum“;
- страна 203 – „(*Polychaeta*)“ вместо „(Polychaeta)“, „(*Oligochaeta*)“ вместо „(Oligochaeta)“, „(*Hirudinea*)“ вместо „(Hirudinea)“;
- страна 253, 257 – „*in situ*“ вместо „in situ“, „*ex situ*“ вместо „ex situ“;

• **МАЛО СЛОВО УМЕСТО ВЕЛИКОГ:**

- страна 71 – „Frekvencie genotypov sú“ вместо „frekvencie genotypov sú“;
- страна 101 – „V nich meiózou“ вместо „v nich meiózou“;
- страна 106 – „Na tej dráhe“ вместо „na tej dráhe“;
- страна 150 – „Spoznávanie stavby“ вместо „spoznávanie stavby“;
- страна 171 – „Umiestnenie živočíchov“ вместо „umiestnenie živočíchov“;

- страна 198 – „V orgánoch larva pomaly rastie“ вместо „v orgánoch larva pomaly rastie“;

• **ВЕЛИКО СЛОВО УМЕСТО МАЛОГ:**

- страна 19 – „nehomologické“ вместо „NEHOMOLOGICKÉ“;

- страна 25 – „kvetu papuľky väčšej“ вместо „kvetu Papuľky väčšej“;

- страна 136 – „praslička najväčšia“ вместо „Praslička najväčšia“, „praslička riečna“ вместо „Praslička riečna“, ...

- страна 141 – „gravitácia“ вместо „Gravitácia“;

• **НЕПОТРЕБНО АКЦЕНТОВАЊЕ РЕЧИ:**

- страна 129 – „z buniek už vyvinutého výhonku.“ вместо „z buniek úž vyvinutého výhonku.“;

- страна 158 – „aby sa im vzpieralo.“ вместо „aby sa ím vzpieralo.“;

- страна 184 – „vyše 5 000“ вместо „výše 5 000“;

• **ИЗОСТАВЉАЊЕ АКЦЕНТОВАЊА РЕЧИ:**

- страна 42 – „triploidného embrya človeka“ вместо „triploidneho embrya človeka“;

- страна 53 – „Uplatnenie sekvenovania genómu a klonovania“ вместо „Uplatnenie sekvenovania genómu a klonovania“;

- страна 135 – „najprimitívnejších“ вместо „najprimitivnejších“;

- страна 148 – „používanie“ вместо „použivanie“;

• **НЕПРАВИЛНА ПОДЕЛА РЕЧИ НА КРАЈУ РЕДА:**

- страна 62 – „me-chanizmami“ вместо „mec-hanizmami“;

- страна 64 – „spomenu-tých“ вместо „spomenutý-ch“;

- страна 251– „prázd-nych“ вместо „prázdny-ch“;

• **ОДВАЈАЊЕ БРОЈА У ДРУГОМ РЕДУ:**

- страна 77 – „30 000 jedincov“;

• **НЕПОСТОЈАЊЕ РАЗМАКА ИЗМЕЃУ БРОЈА И ПРОЦЕНТА/СТЕПЕНА:**

- страна 38, 41, 46, 48, 109, 118, 130, 147, 191, 205, 254, 255, 258 – „50 %“ вместо „50%“, „85 %“ вместо „85%“, „15 %“ вместо „15%“, „5 %“ вместо „5%“, „0 °C“ вместо „0°C“, „10 °C“ вместо „10°C“, „40 °C“ вместо „40°C“, „10 %“ вместо „10%“, „90 %“ вместо „90%“, „25 %“ вместо „25%“, „80 %“ вместо „80%“...

- **ИЗОСТАВЉАЊЕ ЕКСПОНЕНТА:**

- страна 16 – „Rh⁺“ уместо „Rh“.

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси томе да градиво буде разумљиво ученицима којима је намењено.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4 (четири). Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Приликом оцењивања уочене су следеће грешке у горе наведеном уџбенику на српском језику:

- стр. 15 – размак између бројева и сувишна заграда (1,2,3,4 и 5 минута и након тога мере пулс));
- стр. 21 – некоришћење родно осетљивог језика (продискутујте са наставником);
- стр. 21 – словна грешка, пермутација слова а и р (истарживању);
- стр. 77 – словна грешка, изостављано слово с (повезано са ихраном);
- стр. 78 – изостављен знак интерпункције, неправилан облик речи (Наведите примере неких механизма која омогућавају прилагођавање сезонским променама);
- стр. 107 – сувишна заграда (зашто су ови елементи значајни животињама?));
- стр. 150 – непотребан знак интерпункције (Дефорестација тј.. крчење шума);
- стр. 242 – размак између речи и знака интерпункције (Зашто је то значајно ?);
- стр. 249 – у уоквиреном делу појам анафаза није истакнут тамним словима као остале четири фазе;
- стр. 291 – словна грешка, сувишно слово о (Овај неоуротоксин);
- стр. 291 – нумеричка вредност није одвојена размаком од мерне јединице (200g);

- стр. 296 – непотребан знак интерпункције (тзв. водене гљиве.);
- стр. 314 – мало слово уместо великог (б) ценоцитне хифе);
- стр. 336 – мало слово уместо великог (голцијев апарат);
- стр. 339 – непотребан размак између непознатих појмова под Р и Т.“